

**Universitatea de Arte din Târgu Mureş
Şcoala de doctorat**

**MŰVÉSZETI EGYETEM MAROSVÁSÁRHELY
DOKTORI ISKOLA**

DOKTORI ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

A szving, a paso doble és a csárdás: a társastánc az államosítás éveiben
Egy kisvárosi környezet elemzése

Szerző:

Mayer-Pestality Bianka

Témavezető:

Jákfalvi Magdolna, DSc

Egyetemi tanár

Budapest, 2024.

A tézisfüzet tartalma:

A témaválasztás indoklása, a kutatás célkitűzései

A kutatás módszerei

Tézisek – az értekezés főbb megállapításai, eredményei

Az értekezés bibliográfiája – a disszertációban felhasznált válogatott szakirodalom

Publikációk az értekezés témakörében

A témaválasztás indoklása, a kutatás célkitűzései

A témaválasztást legfőképpen a társastánc mint kulturális jelenség motiválta, illetve annak sokrétűsége és társadalmi, politikai hatásai Magyarországon. A kutatás célja feltárni, hogy az 1949 után következő szocialista időszak hogyan formálta a társastánc helyzetét, milyen változások történtek a táncművelés intézményesítésében, és hogyan alakult ki a modern társastáncmozgalom. Cél az is, hogy a társadalmi és politikai környezet befolyásait megértsük, valamint, hogy ezek hogyan hatottak a táncművelés megítélésére és népszerűségére. A tézis a szocialista realista sikerfilmek társastáncokra gyakorolt hatását is vizsgálja Magyarországon, az 1945–1956 közötti időszakban, és szándéka szerint igyekszik feltárni, hogy a társastáncok hogyan formálódtak át, hogyan terjedtek el az ország különböző részein, és milyen hatásuk volt a kisebb települések lakosaira és táncművelőire. A Szovjetunióhoz hasonlóan a magyar szocialista rendszer is nagy hangsúlyt fektetett a tömegek szórakoztatására és kulturális események szervezésére, melyeket a politikai ideológia szolgálatába állítottak. A téma aktuális is releváns, mivel lehetőséget ad arra, hogy megértsük, miként formálta a politika a kulturális életet, és hogyan reagáltak erre a helyi közösségek. A téma választása a magyar táncművelés történetének komplex és gyakran elhanyagolt aspektusaira is rá kíván rávilágítani, különös figyelmet fordítva a táncművelők helyzetére a 20. század második felében. Azok a történelmi és politikai tényezők, amelyek a táncművelés gyakorlatát és a táncművelők munkakörülményeit befolyásolták, számos érdekes kérdést vetnek fel a kulturális politikáról és az oktatási rendszerről. Így a témaválasztás egyik célja, hogy feltárja, hogyan alakította a pártállami rendszer a táncművelést, és milyen hatással volt ez a táncművelők anyagi helyzetére és szakmai előmenetelére. Az érdeklődés a helyi kultúra és közösségi események iránt, valamint a tánc pedagógiai aspektusainak feltárása szintén motiválta a kutatást. Ez kiterjedt a bajai táncművelési folyamatok történetének és működésének feltárására, beleértve az oktatók és tanulók szerepét. A téma kiválasztását a kommunista ideológia és a társastánc viszonyának feltárása is indokolta. Azt is be kívántam mutatni, hogyan hatott a politikai ideológia a társastáncok fejlődésére és megítélésére Magyarországon, a háború utáni időszakban. A társastáncok és azok oktatása jelentős szimbolikus értékkel bírt, és a politikai hatások átvitele a táncok kultúrájára, valamint a társadalmi reakciók vizsgálata indokoltá tette a téma választását.

A konkrét célkitűzések összessége:

- Feltárni a háború utáni időszak szegénységét és gazdasági nehézségeit, és azok hatását a tánctanárok életére.
- Megvizsgálni, hogyan alkalmazkodtak a tánctanárok az új társadalmi és politikai környezethez.
- Elemezni a fiatalok tánctanulási szokásait és preferenciáit, valamint a tánctanárok által alkalmazott módszereket.
- Feltérképezni, hogy a tánctanárok hogyan reagáltak a politikai ideológiai elvárásokra és a kulturális diktátumokra.
- Ismertetni a különböző táncirányzatok és zenekarok szerepét a fiatalok szórakoztatásában és a tánctanárok megélhetésében.
- A politikai ideológia hatásainak feltárása által megérteni, hogyan befolyásolta a kommunista ideológia a társastáncok változásait és a tánctanítást.
- A társastáncok politikai kontrolljának elemzésével tanulmányozni, hogyan próbálták a politikai hatóságok a társastáncokat politikai eszközként használni.
- A közvélemény és a fiatalok reakcióinak vizsgálata által feltérképezni, hogyan reagált a társadalom és különösen a fiatalok a politikai nyomásra és a táncok elterjedésére.

A kutatás emellett a korabeli filmek ideológiai szerepének és cenzúrázási mechanizmusainak feltárását, valamint a filmek által közvetített politikai üzenetek és táncstílusok elemzését szándékozik megvalósítani. A téma választásának további indoklása, hogy a szocialista realista filmek és a társastáncok kapcsolata a magyar kulturális történelem egyik jelentős, de keveset tárgyalt aspektusa. A kutatás bemutatja, hogyan szolgáltak ezek a filmek a kommunista propaganda eszközeként, és milyen módon formálták a társadalmi normákat és értékeket. Emellett a kutatás a társastáncok társadalmi jelentőségének és politikai interpretációjának megértésére irányul a korszak filmes ábrázolásaiban. A korabeli magyar filmekben megjelenő táncos karakterek és jelenetek jelentős szerepet játszottak a társadalmi és politikai üzenetek közvetítésében. Ezért kutatásommal igyekeztem feltárni a kommunista rendszer módszereit a filmeket és a táncot a propaganda eszközeként történő felhasználásában, ezáltal megmutatni, hogyan formálták a filmek a nézők ideológiai hozzáállását az elfogadtatni kívánt társadalmi normákhoz és

értékekhez. A filmek elemzése bemutatja a szocialista filmgyártás ideológiai irányvonalát és társadalmi üzeneteit, valamint a filmekben alkalmazott sztereotípiák és karakterábrázolások szerepét az ideológiai nevelésben, különösen a fiatalok körében. Külön figyelmet kap a filmek táncos jeleneteinek és zenei elemeinek szerepe a filmek szándékolt üzenetének közvetítésében. Az értekezés a filmek politikai és ideológiai aspektusainak elemzésére összpontosít, különös figyelmet fordítva a cenzúrázott tartalomra és a művészi eszközök alkalmazására a korszellem bemutatásában.

A kutatás módszerei

A dolgozatban alkalmazott kutatási módszerek közé tartozik a történeti áttekintés, a dokumentumelemzés és interjúk készítése olyan személyekkel, akik aktívan részt vettek a társastánc területén a vizsgált időszakban fókuszálva Baja városra és a környező településekre. Emellett a társadalmi és kulturális összefüggések vizsgálatához szakirodalom- és levéltári kutatás is történt, hogy a politikai hatások és a társadalmi normák változásai megérthetőek legyenek. A kutatás során filmkivonatok és szöveges elemzések kombinációját alkalmazom. A filmekben megjelenő táncos jeleneteket és azok politikai kontextusát elemzem, figyelembe véve a korszak társadalmi és ideológiai hatásait. A filmek cenzúrázási folyamatait és propagandisztikus céljait is vizsgálom, hogy megértssem, hogyan formálták ezek a táncokat és azok reprezentációját. Továbbá részletes filmanalízist végzek, amelyben a választott filmek táncos jeleneteit és azok kontextusát vizsgálom. Elemzem a táncstílusokat, koreográfiákat és a filmek által közvetített ideológiai üzeneteket. Ezeken kívül forráselemzést is végzek a korszakra vonatkozó dokumentumok, cenzúráirányelvek és politikai nyilatkozatok alapján, hogy feltárjam a filmek politikai és kulturális befolyását. A kutatás során alkalmazott módszerek közé tartozik a filmes kritika, a történeti és kulturális kontextus elemzése, valamint a vizuális és szöveges anyagok összehasonlítása. Elemzem a filmek táncos jeleneteit és karaktereit, különös figyelmet fordítva a karakterek, valamint a filmek által közvetített üzenetekre. A filmes szövegek, kritikák és dokumentumok elemzése mellett vizsgálom a filmek által közvetített társadalmi és politikai normákat. Emellett a filmek kulturális hatását és azok nézők általi befogadását is figyelembe veszem. A filmek tartalmának részletes elemzésére kerül sor, figyelembe véve a kivágott jelenetek hatását, a filmben bemutatott táncos és zenei jeleneteket, valamint a film karaktereinek és sztereotípiáinak szerepét. A film kritikáit, politikai és ideológiai kontextusát is vizsgálom, valamint a nézők és a korszak kritikái alapján elemzem a film hatását. A kutatás tehát főként archív források, interjúk, és film-, illetve táncelemzések

révén történt, valamint korabeli újságcikkek elemzésével. A filmek és a táncstílusok elemzése során figyelembe vettem a korszak ideológiai és kulturális hatásait. Értekezésem kiemeli, hogyan alakították a filmek a társadalmi vélekedést, és hogyan befolyásolták a táncstílusok elfogadottságát Magyarországon.

Szövegelemzés: A filmek szkriptjeinek és jeleneteinek részletes elemzése, beleértve a cenzúrázott és véglegesen elfogadott változatokat.

Filmkritikai elemzés: Korabeli kritikák és szakirodalom áttekintése a filmek társadalmi és politikai hatásairól.

Történeti kontextus: Az 1950-es évek politikai és társadalmi helyzetének vizsgálata, hogy megértsük a filmek ideológiai háttérét.

Komparatív elemzés: A filmek összehasonlítása más korszakbeli és korszakokon átnyúló alkotásokkal. A témaválasztás indokolt a szocialista kultúrforradalom kulturális és politikai hatásainak részletes megértése érdekében. A kultúrotthonok és kultúr csoportok szerepe és tevékenysége az 1950-es években jelentős mértékben hozzájárult a politikai ideológia terjesztéséhez és a társadalmi neveléshez, ami történeti és kulturális szempontból is kiemelkedő jelentőségű.

A kultúrotthonok és kultúr csoportok politikai szerepének feltárása: A kutatás célja annak megértése, hogy miként szolgálták ezek az intézmények a szocialista eszmék terjesztését és a politikai agitációt.

A kultúrotthonok társadalmi hatásának elemzése: Az elemzés során vizsgálni kívántam, hogyan befolyásolták ezek az intézmények a közösségi életet és a társadalmi nevelést.

Az események és programok minőségének és tartalmának értékelése: A kultúrotthonok által szervezett események és programok tartalmi és esztétikai színvonalának elemzése által történő értékelést végeztem. Ezen belül azt vizsgáltam meg, hogyan alakult a kultúra és a szórakozás a szocialista Magyarországon, különös tekintettel Baja városára és annak kulturális életére.

A szocialista kultúra és szórakozás hatásának vizsgálata: A kutatás elemzési szándéka annak megértésére irányult, hogy hogyan alakították a szocialista hatóságok a kulturális eseményeket és a szórakozást, és hogyan próbálták meg elérni, hogy ezek az események tükrözzék a politikai ideológiát.

Baja város kulturális élete: Annak feltérképezése, hogy Baja hogyan integrálódott a szocialista kulturális politikába, különös figyelmet fordítva a kultúrotthonokra és a kulturális versenyekre.

A jampec táncok és a politikai reakciók: Annak vizsgálatával történt, hogy milyen módszerekkel próbálták elnyomni az új táncstílusokat, és hogyan reagáltak erre a fiatalok.

Kulturális versenyek és ellenőrzés: A kultúr csoportok versenyztetésének és a kulturális rendezvények politikai felügyeletének bemutatása, valamint a sikeres és sikertelen események közösségi hangulatra tett hatásainak elemzése.

A tánctanárok munkakörülményeinek vizsgálata: Az elemzés itt annak megértésére irányult, hogyan befolyásolták a politikai és gazdasági változások a tánctanárok munkakörülményeit és fizetési viszonyait. **A politikai hatások:** A lojalitás és a szakmai kompetencia közötti feszültségek feltárásával igyekeztem bemutatni, hogyan hatott a kommunista államirányítás a tánctanítói szakmára. **A táncoktatás gyakorlatának elemzése:** Itt azt próbáltam bemutatni, hogy a tánctanárok hogyan alkalmazkodtak a rendszer változásaihoz, és hogyan igyekeztek kihasználni a jogi kikapukat a táncoktatás fenntartása érdekében. Ehhez a kisvárosi társastánc hagyományait és fejlődésének bemutatását vettem alapul Baján, különös figyelemmel az 1945 előtti és a két világháború közötti időszakra. A választott téma a korabeli tánctanárok és táncélet részletes bemutatására összpontosít Baján, 1945-től 1989-ig. Az írásos források szűkössége miatt fontosnak tartottam, hogy interjúk révén kiegészítsem a dokumentumokból nyert információkat, hogy átfogó képet kapjunk a táncoktatás helyzetéről és működéséről, azzal a céllal, hogy jobban megértsük a helyi társastánc kultúra történetét és a tánctanárok szerepét ebben a folyamatban. Mindezt a helyi táncélet történetének részletes bemutatásával tettem, különös figyelemmel a tánctanárok szerepére és munkásságukra. A választott időszak (1945–1989) alatt a tánctanárok fontos szerepet játszottak a társastánc oktatásában és bálrendezésben, és fontos volt megérteni, hogy miként formálták a helyi táncéletet, valamint milyen kihívásokkal néztek szembe. **Tánctanárok Tevékenysége:** Ennek bemutatását a tánctanárok, különösen Petris Brúnó és Hegedűs Károly tevékenységének részletezésével végeztem, hogy megismerhessük, ők hogyan járultak hozzá a bajai táncélet fejlődéséhez.

Oktatási és rendezési módszerek:

- Annak feltárása és elemzése, hogyan működtek a táncoktatási rendszerek, a bálók szervezése, és hogy eközben milyen kihívásokkal szembesültek a tanárok.
- A tánctanfolyamok struktúrájának és menetének részletes bemutatása.
- A táncoktatás változásainak és fejlődésének nyomon követése a helyi kultúrában.

- A tánc és kultúra politikai és szakmai kontextusának elemzése.
- Személyes interjúk révén igyekeztem feltárni a táncoktatás fejlődését, a tanfolyamok szervezését és a táncosok életét a korabeli kontextusban.
- A tánciskolák és a versenytánc fejlődésének, valamint a tánc csoportok különböző aspektusainak történeti és aktuális vizsgálata, a táncoktatás és -versenyzés változásainak dokumentálása és elemzése, különös figyelmet fordítva a versenyrendszer, a tánc technika, valamint a versenyek szervezési és lebonyolítási gyakorlatainak fejlődésére.

Személyes tapasztalatok: Interjúk révén ismertetem meg a tánctanárok és tanítványaik személyes tapasztalatait, hogy teljesebb képet kapjunk a táncélet működéséről, a bajai tánctanfolyamok történetének és jelentőségének bemutatására összpontosítva, az 1961-ben alakult bajai táncklub és a kapcsolódó tánctanfolyamok részletes vizsgálatával, így lehetővé téve a helyi tánc hagyományok és oktatási gyakorlatok mélyebb megértését.

A versenytánc szabályozásának és kategóriáknak a fejlődése: Részletesen megvizsgáltam, hogyan alakult a versenytánc rendszer, beleértve a pontozási és osztályozási rendszert.

A tánc technika és a versenyek lebonyolításának változásai: Felmértem, hogyan változott a tánc technika és a versenyek szervezése az elmúlt évtizedekben.

A tánc csoport közönség- és ruhakultúrájának alakulása: Itt elemeztem a versenyruhák és a közönség viselkedésének változásait.

Szubjektív tapasztalatok felmérése: A táncoktatás és versenyzés élményeinek, valamint a táncosok személyes történeteinek megértése által.

A történeti kontextus megértése: A társastáncoktatás fejlődésének és helyi közösségekre gyakorolt hatásuk bemutatásával.

Érzelmi és módszertani aspektusok: A tánctanár és a csoport viselkedésének és érzelmeinek feltárása.

Az elemzések során felhasznált források és dokumentumok:

A kutatás során a Magyar Nemzeti Levéltár, a Bács-Kiskun Megyei Levéltár, az Országos Színház-történeti Múzeum és Intézet, a Bajai Türr István Múzeum, valamint korabeli sajtó írásai és a vizsgált időszak filmjei szolgáltak elsődleges forrásokként. Továbbá újságcikkek, filmek és szakirodalom elemzése is részét képezte a kutatásomnak. A kutatás során felhasznált publikációk között szerepelnek még filmkritikák, a korszak ideológiai és társadalmi elemzései, valamint filmek táncos és zenei elemeit tárgyaló szakirodalom.

Földrajzi kiterjedés:

A kutatás Bács-Kiskun megyére, különösen Bajára és a környező településekre, valamint Budapestre összpontosított. Ebben a tekintetben a cél a városi és falusi kultúrcsoportok közötti különbségek feltárása volt.

Módszertan:

A kutatás főként makro-kutatásra épült, amely a tánccsoportok működésének átfogó elemzésére összpontosított. A tánccsoportok történetét és szerepét különböző szemszögből vizsgáltam, beleértve a politikai, társadalmi és kulturális aspektusokat.

Forráselemzés: Az elsődleges források, például korabeli dokumentumok, újságcikkek és jelentések elemzése.

Archívumkutatás: A kultúrotthonok működésével és eseményeivel kapcsolatos archív anyagok áttekintése.

Kritikai elemzés: A kultúrotthonok által bemutatott műsorok és események kritikai elemzése, beleértve a politikai és esztétikai aspektusokat.

Forrásgyűjtés: Archívumok, újságcikkek és dokumentumok gyűjtése a kultúrotthonok és táncos események történetének megértése érdekében.

Dokumentumelemzés: A helyi újságok, levéltári anyagok és korabeli jelentések átvizsgálása a szocialista kultúra és szórakozás dokumentációjának, valamint a tánctanárok fizetési adatairól, munkakörülményeiről és a politikai környezetről szóló információk megszerzésére, a tánctanítás és táncélet történetének részletesebb megértésére.

Interjúk: Korabeli résztvevőkkel és szakértőkkel készült interjúk, hogy közvetlen tapasztalatokat és véleményeket gyűjtsenek a kulturális eseményekről és azok politikai aspektusairól. Készítettem interjúkat a korszakban dolgozó tánctanárokkal, tanítványokkal és tánchelyeket adó személyekkel, mint például Besesek Györggyel, Hegedűs Károly lányával, Hegedűs Magdolnával és más kulcsfontosságú szereplőkkel.

Összehasonlító elemzés: A magyarországi és szovjet kulturális politikák összehasonlítása a hasonlóságok és eltérések feltárása érdekében.

Statisztikai elemzés: A kulturális események látogatottsági adatai és más statisztikai adatok elemzése a közönség részvételének és érdeklődésének mértékének megértésére.

Könyvtári Kutatás: Olyan könyvek és tudományos cikkek áttekintése, amelyek a tánc és a kulturális politika történetével foglalkoznak.

Történeti és antropológiai kutatások, amelyek magukban foglalják a helyi források, szakirodalom, és korabeli dokumentumok elemzését.

A tánc- és zenei műfajok elemzése, különös figyelemmel a helyi táncok fejlődésére és hatásaira.

Helyszíni Vizsgálat: Felkutattam és dokumentáltam azokat a helyszíneket Baján, ahol táncos eseményeket, főként társastáncokat tartottak, az egykori tánchelyek meglátogatása és azok állapotának, valamint a jelenlegi használatának dokumentálása által.

Tánc tanárok és Oktatás: Feltérképeztem és bemutattam a korabeli tánc tanárokat, különösen Hegedűs Károly és Besesek György tevékenységét Baján és környékén.

Kultúrotthonok fejlődése: Áttekintést nyújtottam a kultúrotthonok építésének és működésének változásairól az 1945 utáni időszakban.

Táncok és események: Feltérképeztem a legfontosabb táncos eseményeket, klubokat és azok szerepét a közösségi életben.

Táncélet áttekintése: Megismertettem, hogyan működött a társastáncoktatás és a táncos rendezvények szervezése a választott időszakban.

Koreográfiai leírások: Táncformák és koreográfiák dokumentálása és elemzése.

Elemzés: Az interjúk során kapott válaszok és tapasztalatok részletes elemzése, az érzelmi és történeti aspektusok feltárása.

Dokumentáció és képek vizsgálata: A kutatási anyagok és képek vizsgálata, valamint a dokumentumok és a személyes beszámolók összevetése.

Megfigyelések: Táncórák és versenyek megfigyelése a táncosok és oktatók munkájának közvetlen elemzése céljából. Táncórák és versenyek jelenlegi és korábbi formáinak megfigyelése.

Irodalmi áttekintés: Korábbi kutatások és elméletek vizsgálata.

Esettanulmányok: Konkrét esetek és példák részletes elemzése.

Irodalmi és sajtóanyagok elemzése: Korabeli újságcikkek, írások és hírek áttekintése, amelyek a táncok és a politikai ideológia kapcsolatát elemzik.

Kritikai diskurzus analízis: A politikai propaganda és a társastáncokkal kapcsolatos diskurzusok kritikai elemzése.

Archív dokumentumok elemzése: Szaksajtó és korabeli újságcikkek, mint például Halász Péter írása, „Kesernyés analízis az 5 órai teán” és más hasonló források.

Kutatási archívumok: Az Állami Tánc tanítóképző Tanfolyam és egyéb hivatalos dokumentumok vizsgálata.

Népszerűsítő anyagok: A politikai és közéleti cikkek elemzése, amelyek a táncoktatást népszerűsítették.

Az értekezés főbb megállapításai, eredményei: A társastánc fejlődése Magyarországon szoros összefüggésben állt a politikai rendszerek változásaival. Az 1949 utáni szocialista rezsim alatt a társastánc centralizált intézményi keretek közé került, ahol a tánc

népszerűsítését és oktatását állami irányítás alá helyezték. A modern társastáncok, mint a foxtrott és a tangó, a politikai hatások ellenére is fennmaradtak és népszerűvé váltak. Értekezésem arra is rávilágít, hogy a tánc jelentős mértékben hozzájárult a közösségek kialakulásához és a társadalmi normák változásához. Az értekezés kutatási eredményeinek egy részét korábban már publikálták szakmai folyóiratokban és konferenciaanyagokban. Ezen publikációk részletezik a társastánc helyzetét a szocializmus időszakában, a tánc társadalmi megítélésének változásait, valamint a modern táncok elterjedését és népszerűsítését Magyarországon. A társastáncok átalakulása és terjedése az 1945-1956 közötti időszakban szoros kapcsolatban állt a kommunista propaganda céljaival. A filmek cenzúrázása és ideológiai befolyásolása révén a táncokat eszközként használták a társadalmi normák és értékek formálására. A filmek gyakran gúnyolták a Horthy-korszak szokásait és táncait, hogy a régi rendszert elutasítsák és az új ideológiai rendszert népszerűsítsék. A táncos jelenetek, bár sokszor amatőr mozdulatokat tartalmaztak, jelentős szerepet játszottak a közönség politikai és társadalmi szemléletének formálásában. A filmekben megjelenő táncos jelenetek jelentős szerepet játszottak a közönség ideológiai nevelésében, és a táncok propagandisztikus bemutatása révén a kommunista rendszer értékeinek népszerűsítésében. A filmek szándékosan ábrázolták a múlt negatív aspektusait, például a Horthy-korszak táncait és szokásait gúny tárgyává téve, hogy elősegítsék a rendszer népszerűség általi elutasítását és a kommunista ideológia elfogadását. A táncos jelenetek gyakran tükrözték a filmek politikai és társadalmi üzeneteit, és a rendezők egyéni kifejezési formáikat is beemelték, még akkor is, ha azokat a rendszer ideológiai elvárásai szerint formálták. A filmekben a „jampecok” és a hozzájuk hasonló karakterek, valamint az amerikai szvingtáncok negatívan kerülnek ábrázolásra úgy, mint egy régi rendszer maradványai, akik szemben állnak az új, kommunista eszmékkal, a helyesként és becsületesként ábrázolt fiatalok pedig az új, kommunista eszméket képviselik. Swing Tóni karaktere, aki az amerikai szvinget képviseli, idegen és káros hatásként ábrázolva jelenik meg, szembeállítva a kommunista értékekkel és kultúrával. A filmek célja az volt, hogy a közönséget az új eszmék elfogadására ösztönözzék, és bemutassák, hogy az új világ jobb és boldogabb életet biztosít. A filmek továbbá a kulturális és társadalmi normák átforgalmazását szolgálták, és a szórakoztatás eszközeként használták a nevelést, miközben az új ideológiai értékeket hirdették. Bizonyos esetekben a filmek kisebb vagy akár jelentősebb része kivágásra került, mivel a Filmfőigazgatóság nemtetszését fejezte ki bizonyos jelenetekkel kapcsolatban. A kivágások célja a filmek üzenetének finomítása volt, hogy azok megfeleljenek a politikai normáknak.

A film üzenete szerint az elítélendő viselkedés, mint például a mértéktelen alkoholfogyasztás és a nem megfelelő életmód, konfliktust okoz a főszereplők életében, míg az új, kommunista értékeket képviselő fiatalok a helyes utat járják. A filmek célja az volt, hogy bemutassák a nézők számára a helyes és a helytelen életmód közötti különbséget, és megjelenítsék az elítélendő viselkedés következményeit.

Politikai és ideológiai hatások: A filmek tükrözik a korabeli politikai ideológiákat, különösen a cenzúra és az állami irányítás hatását a művészeti alkotásokra. Az alkotók gyakran találtak kreatív megoldásokat, hogy a cenzúra ellenére is kifejezhessék egyéni nézeteiket.

Cenzúra és alkotói szabadság: A cenzúra jelentős hatással volt a filmek tartalmára és formájára. A forgatókönyvek többszöri ellenőrzésen estek át, mivel a cenzúra célja a politikai ideológia érvényesítése volt.

Filmtechnikai és művészi eszközök: A filmek a korszak jellemző művészi eszközeivel dolgoznak, mint például erőteljes hanghatásokkal és képi váltásokkal, hogy bemutassák az egyén és a társadalom közötti konfliktusokat.

Társadalmi reakciók: A filmek célja a fiatalok nevelése és a társadalmi normák megerősítése volt, a filmek karaktereinek viselkedésével és történetek moralizáló jellegével próbálták befolyásolni a közönséget.

Kultúrotthonok és filmek:

A mozgó mozi és a kultúrotthonok segítettek a filmek széles körű terjesztésében és a magyar film népszerűsítésében.

A kultúrotthonok gyakran őriznek még régi vetítési berendezéseket, és sok esetben azóta színházként működnek.

Tánc és ideológia:

A filmek különböző táncstílusokat mutattak be, de ideológiai szempontból a társastáncokat és az amerikai stílusokat gyakran ellentétes módon ábrázolták. Az akkoriban új táncstílusok, mint a charleston, negatív társadalmi képzetekhez kapcsolódtak, míg a tradicionális táncokkal szemben fenntartások voltak. A filmek bemutatták a társadalmi pozíciók és köszönési formák változásait is, reflektálva a korabeli kulturális elvárásokra.

Kultúrotthonok és táncoktatás:

A kultúrotthonok létrehozása és működése jelentős szerepet kapott a kultúra terjesztésében és az új eszmék propagálásában. Az üzemek és gyárok fontos közösségi terek voltak, amelyek hozzájárultak a táncsoportok fejlődéséhez.

A politikai propaganda hatása:

A politikai propaganda jelentős hatást gyakorolt a táncok oktatására és népszerűsítésére, amely a sajtó, mozi, színház és tömegszervezetek révén valósult meg.

Politikai és társadalmi hatások:

A kultúrotthonok jelentős szerepet játszottak a politikai ideológia terjesztésében, és fontos eszközök voltak a szocialista eszmék népszerűsítésében.

Kulturális és közösségi hatások:

A kultúrotthonok hozzájárultak a közösségi élet felpezsdítéséhez, bár gyakran kritikát kaptak a programok és előadások minősége miatt.

Állami felügyelet és kritika:

Az állam szoros felügyelete alatt működtek, ami gyakran a programok politikai célú irányításához vezetett.

A szocialista kultúra formálása:

A szocialista politika jelentős hatást gyakorolt a kulturális események formálására, a politikai ideológia érvényesítése érdekében.

Bajai kulturális élet:

Baja városában sikerült megvalósítani a szocialista kulturális politikát a kultúrotthonok és kulturális versenyek révén, bár a rendszer hatása és a helyi reagálások sokszor ellentmondásosak voltak.

Jampec táncok:

Az új táncstílusokat, mint például a jampec táncokat, próbálták elnyomni, azonban a fiatalok titokban érdeklődtek irántuk, ami mutatja a kulturális sokszínűség iránti vágyat.

Kulturális versenyek:

A kulturális versenyek és az ellenőrző bizottságok szerepe jelentős volt a kultúra és a szórakozás politikai kontrolljának biztosításában.

Tánctanárok anyagi helyzete:

A kutatás rávilágított, hogy a tánctanárok fizetése jelentősen eltért más művészeti ágak szakembereinek jövedelmétől, és hogy ez hogyan változott a központi irányítás alatt.

Politikai hatások:

Az állami felügyelet és a pártlojalitás kulcsszerepet játszottak a tánctanárok szakmai pályafutásában, ami gyakran szakmai elégedetlenséghez vezetett.

A táncoktatás gyakorlatának változásai:

A tánctanárok alkalmazkodtak a politikai és gazdasági környezet változásaihoz, gyakran kreatív és néha illegális megoldásokkal biztosítva az oktatás folyamatosságát. A bajai társastánc kultúrájának alakulása, különös figyelemmel az 1945 előtti és a két világháború közötti időszakra. A nemzetiségek kulturális hatásai a táncokra, valamint a tánc és zene szerepe a helyi közösségek életében. A társastánc és zenei műfajok fejlődése Baján, beleértve a helyi és országos versenyek eredményeit és a tánctanárok hozzájárulását.

Kultúrotthonok fejlődése:

A kultúrotthonok kialakulása és változása nem volt egységes, de a központi irányítás hatására jelentős növekedés és fejlődés tapasztalható az 1950-es évektől kezdve.

Táncos helyszínek:

Baján több fontos tánchely működött, mint például a Posztó Klub, Dózsa terem, Tiszti Klub és Csitanica, amelyek különböző táncos eseményeknek adtak otthont.

Események és rendszerek:

Az események, mint a szüreti bál, a Katalin bál és a farsangi bál, valamint a táncmulatságok rendszeres lebonyolítása jellemezte az időszakot.

Tánctanárok szerepe:

Hegedűs Károly és Besesek György jelentős szerepet játszottak a társastánc oktatásában és rendezvények szervezésében Baján és környékén.

Oktatási rendszer:

A társastáncoktatás szervezése és megvalósítása egyéni és csoportos tanfolyamok formájában történt, és számos kihívással néztek szembe a tánctanárok és a helyi közösségek.

Személyes tapasztalatok:

Az interjúk révén feltárult, hogy a táncélet sikeressége és nehézségei gyakran a személyes kapcsolatokon és a helyi közösségi támogatáson múlottak.

Petris Brúnó tevékenysége:

Petris Brúnó jelentős szerepet játszott a táncoktatásban és bálrendezésben Budapesten és Baján is. Kiemelkedő volt a művészi és táncos események támogatásában, valamint a babatáncoktatásban.

Hegedűs Károly szerepe:

Hegedűs Károly a bajai táncélet meghatározó alakja volt, aki néptáncot és társastáncot is oktatót. A táncklub létrehozásával és versenyek szervezésével jelentős hatást gyakorolt a helyi közösségre.

Oktatási és rendezési gyakorlatok:

A tánctanárok feladatai közé tartozott a bálrendezés, a nyitópárok betanítása és a táncrend koordinálása. A tánctanfolyamok és klubok gyakran ingyenesek voltak a fiatalok számára, és a költségeket a kultúrotthonok biztosították. A tánctanfolyamok és a táncklub működése, a foglalkozások struktúrája és az oktatási módszerek részletes bemutatása. A táncoktatás politikai és szakmai kontextusa, beleértve a táncoktató szerepét és a kultúrotthonok hatását. Hegedűs Károly és Hegedűs Magdolna szerepe és hozzájárulása a bajai táncoktatásban. Az oktatási és szakmai fejlődés nyomon követése, beleértve a különböző tánckategóriák és koreográfiák alkalmazását.

Kutatási kérdések válaszai:

A kutatás során kapott válaszok a főbb kutatási kérdésekre.

Főbb eredmények:

A legfontosabb felfedezések és eredmények, amelyeket a kutatás során azonosítottak.

Összefüggések és trendek:

Az eredményekben felfedezett összefüggések és trendek.

Elméleti és gyakorlati jelentőség:

Az eredmények jelentősége az adott tudományterületen belül és gyakorlati alkalmazások szempontjából.

Kultúra és tánc szerepe:

A tánc Baja és környéke kultúrájának fontos része volt, különösen a tánciskolai foglalkozások és a szalagavató bálók révén. A helyi tánciskolák és a versenytánc népszerűsége folyamatosan növekedett, és a nyári tánciskolák alapvető eseménynek számítottak az iskolai ballagások után.

Politikai hatások:

A 50-es években a politikai háttér jelentős hatással volt a táncok helyzetére. Sok új stílust, például a szvinget és a rock and rollt tiltották, és a táncokat politikai szempontból értékelték. Az ideológiai és politikai hatások miatt sok nyugati tánc, például a tangó és a szamba is tilalomban voltak, míg a néptáncok és a hagyományos társastáncok előtérbe kerültek.

Táncosok élete:

A táncosok gyakran szembesültek a pénzügyi és időbeli korlátokkal, ami miatt sokan nem tudták folytatni pályafutásukat. Azok, akik azonban kitartottak, versenyzőkké váltak, vagy aktívan részt vettek a táncklubok életében.

Táncitanítók és családtagok:

A táncitanárok családtagjai is aktívan részt vettek a tánc világában, például Besesek Mónika és Oroszlán Krisztián és Dorka. A tapasztalatokat, amelyek a régi és modern táncitanítók között keletkeztek, fontosnak tartják az újabb generációk számára is.

Kulturális kihívások és fejlődés:

A táncitanítás jelenlegi helyzete komplex kihívásokkal néz szembe, beleértve a hagyományok megőrzését és az új elvárásoknak való megfelelést. A régi, de értékes táncos események, mint az ösztánc és a bálkirály/bálkirálynő választás újraélesztése hozzájárulhat a közösség erősítéséhez.

Szakmai fejlesztés:

A tánciskolák és kultúrotthonok szerepe és feladata átalakult, különösen a szakmai továbbképzések révén, amelyeket a helyi kultúrházak és szakmai szervezetek irányítottak.

Helyi táncoktatás fejlődése:

Az interjúk rámutattak, hogy a társastáncoktatás folyamata és szervezése eltérő volt Baján és Bácsbokodon, de mindkét helyszínen jelentős hatással volt a közösség életére.

Személyes élmények:

A táncosok és táncitanárok személyes élményei és történetei hozzájárultak a táncoktatás történeti és érzelmi aspektusainak megértéséhez.

Módszertani és időbeli különbségek:

Bácsbokodon a társastáncoktatás élőzenére történt, míg Baján, a művelődési házban szervezett tanfolyamok dokumentációval rendelkeztek.

Helyi közösség szerepe:

A közösségi támogatás és helyi összefogás kulcsszerepet játszott a tánciskolák sikerében és fejlődésében.

Hegedűs Károly hatása:

Hegedűs Károly jelentős hatással volt a táncoktatás fejlődésére, különösen Baján és környékén, hozzájárulva a tánciskolai rendszerek fejlődéséhez.

Versenytáncokkal kapcsolatos szabályok:

A versenytáncok szabályai és kategóriái folyamatosan változtak, hogy a táncosok fejlődését és a versenyek szervezését támogassák.

Táncitanárképzés fejlődése:

A tánctanári képzés fontossága nőtt, és a tanároknak egyre magasabb szintű szakképzettséggel kellett rendelkezniük.

Versenytánc rendszerének fejlődése:

A versenytánc szabályai és kategóriái jelentősen változtak az évek során, beleértve a kategóriák és a pontozási rendszerek módosulását.

Tánctechnika fejlődése:

A tánctechnika és a technikai követelmények fejlődtek, a táncosok technikai felkészültsége és a táncstílusok szabályai szigorodtak.

Tánciskolák és táncklubok működése:

A tánciskolák és klubok működési módszerei és az oktatási struktúra jelentős változáson ment keresztül, a tanfolyamok és edzésrendek modernizálódtak.

Versenyszervezés:

A versenyszervezési gyakorlatainak változásai, mint például a nagyobb parkettméretek és a szigorúbb szabályok.

Közönség és ruhakultúra:

A versenyek közönsége és a versenyruhák is jelentős változásokon mentek keresztül.

Az értekezés főbb megállapításai ezen belül általában a következőkre összpontosítanak:

A kutatott jelenségek, trendek vagy problémák részletes bemutatása.

Az eredmények összehasonlítása a korábbi kutatásokkal.

Új megállapítások, következtetések és ajánlások megfogalmazása.

Politikai kontroll és manipuláció:

A kommunista rezsim próbálta politikai célokra használni a társastáncokat, például a reakciós gondolkodás elfojtására és a politikai ideológia terjesztésére.

Közvélemény és társadalmi reakciók:

A társastáncok, különösen a szving, politikai és társadalmi vitákat váltottak ki, amelyek a fiatalok szabadságvágyát és a politikai ideológia ellenállását tükrözték.

Társastáncok fejlődése és népszerűsége:

A politikai nyomás ellenére a társastáncok, mint például a szving és a csókvalcer, fokozatosan népszerűvé váltak, bár a politikai ideológia korlátozta a fejlődésüket.

Szegénység és megélhetési gondok:

A háború utáni gazdasági nehézségek súlyosan érintették a tánctanárokat, akik gyakran alapvető élelmiszerekkel fizettek a tánctanításért.

Tánctanárok alkalmazkodása:

A tánctanárok nehezen alkalmazkodtak az új társadalmi és politikai környezethez, különösen a néptánc és a modern táncok közötti feszültségben.

Fiatalok preferenciái:

A fiatalok számára vonzóvá váltak az új, modern táncstílusok, mint a szving és a rock and roll, amelyeket titokban táncoltak.

Politikai reakciók:

A politikai vezetés igyekezett korlátozni a szving terjedését, és reklámozással próbálta népszerűsíteni a kívánt táncokat.

Táncstílusok és zene:

A különböző zenei és táncirányzatok változása tükrözi a fiatalok szórakoztató igényeit és a kulturális dinamizmust.

A tánctanítók szakmai problémái:

A képzetlen tánctanárok és az illegális táncok által okozott problémák részletes bemutatása.

Reformok hatása:

Az Állami Tánctanítóképző Tanfolyam és a Belügyminisztérium szabályozásainak hatása a tánctanítás szakmai színvonalára.

Tánc kutatás fejlődése:

Ifjabb Horváth Gyula és a tánc kutatás irányai, valamint a négy fő kutatási terület.

Nemzetközi hatások:

A londoni konferencia eredményei és a szamba, rumba integrálása az oktatásba.

Politikai és társadalmi aspektusok:

A politikai viták hatása a táncokkal és táncklubokkal kapcsolatban.

Új magyar táncok:

A magyar társastánc fejlődése és a külföldi táncok elutasítása.

Az értekezés bibliográfiája

A dolgozat szakirodalom-jegyzéke széles körű, magában foglalva magyar és nemzetközi forrásokat is. A bibliográfia tartalmaz történeti munkákat a társastánc kialakulásáról, politikai és társadalomtörténeti elemzéseket a szocialista korszakról, valamint kortárs kutatásokat a tánc kultúra fejlődéséről. A bibliográfia a korszak filmjeinek és ideológiai irányvonalainak tanulmányozásához szükséges forrásokat tartalmazza, beleértve a releváns szakirodalmat, történeti és kulturális elemzéseket, valamint a filmes szakirodalmat és a cenzúra történetét, valamint a korszak szocialista realista filmjeivel, azok cenzúrázásával és ideológiai tartalmával kapcsolatos műveket. Ide tartoznak a filmek történeti és kulturális elemzései, az ideológiai propagandával foglalkozó tanulmányok, valamint a táncművészet

társadalmi és politikai jelentőségét tárgyaló források. A bibliográfia továbbá részletezi a kutatáshoz szükséges szakirodalmat és a vonatkozó filmes és történeti dokumentumokat. Részét képezik még a filmekkel kapcsolatos kritikák, politikai elemzések és társadalmi kontextusokkal foglalkozó munkák. Emellett szerepelnek benne a film zenei és táncos jeleneteinek jelentőségét tárgyaló források, valamint a filmkészítési és cenzúrázási folyamatot bemutató dokumentumok. Filmkritikai könyvek, korabeli filmkritikák és cikkek, cenzúrák és film.

Táncoktatással és -történettel kapcsolatos könyvek és cikkek: Hegedűs Károly és Bánáti Tibor munkásságáról, valamint a táncoktatás fejlődéséről szóló irodalom.

Helyi újságok és dokumentumok: Bácsbokod és Baja tánciskoláira, valamint a helyi közösségek táncoktatására vonatkozó írásos anyagok.

Versenyszabályzatok és szabályzatok: Az évek során változó versenyszabályok és - kategóriák dokumentációja.

Publikációk az értekezés témakörében:

A téma publikált anyagai közé tartoznak az 1945-1956 közötti szocialista realista filmek és a társastáncok szerepét elemző írások, kritikák és tanulmányok, amelyek a korszak filmjeinek ideológiai hatását és a tánc mint kulturális eszköz szerepét tárgyalják, illetve a szocialista realista filmek és a társadalmi propaganda kapcsolatát vizsgálják.

Ezen kívül tartalmazza a filmgyártás politikai befolyásolásával foglalkozó kutatásokat és publikációkat is. A kutatás során használt publikációk között található a korabeli filmkritikák, ideológiai elemzések, és a táncos jelenetek politikai és társadalmi jelentőségét tárgyaló tanulmányok. Ezen kívül a filmek vetítéseivel és a kultúrotthonokban való elterjedésével foglalkozó cikkek és szakirodalom is részét képezik. Az elemzett filmek és azok szocialista ideológiai tartalmának bemutatására vonatkozó szakirodalom és kritikák is fontos részét képezik a kutatásnak. A kutatás különböző aspektusait érintő publikációk közé tartoznak a filmek és táncstílusok kulturális hatásainak elemzésével foglalkozó írások, valamint a kultúrotthonok társadalmi szerepét és fejlődését tárgyaló munkák. A bibliográfiában szereplő források a korszak politikai és társadalmi hatásait is figyelembe veszik.